

Vaimenevasta kansainvälisestä kysynnästä ja kotimaisista työrauhahäiriöistä johtuen kemianteollisuuden tuotantomäärät pienenivät vuoden 2019 lopussa. Yritysten suhdan-
nearviot ovat hiipuneet ja kevättä 2020 koskevat suhdannenäkymät ovat vaisuja. Koronavirus on jo hidastanut maailmantalouden kasvua ja lähikuukausien talouskehityksen tarkka ennakointi on vaikeaa. Kemianteollisuus on kuitenkin 12,4 miljardin tavaraviennil-
lään Suomen suurin viejä.

Liikevaihto laskusuunnassa vuoden lopulla

Kemianteollisuuden liikevaihto kääntyi laskuun vuoden 2019 syksyllä ja viimeisen neljänneksen työpäiväkorjattu liikevaihto jäi 2,3 % vuoden takaista pienemmäksi. Koko vuotta koskevassa tarkastelussa liikevaihto kuitenkin pysyi edelleen noin 3 % nousussa. Tehdasteollisuuden liikevaihto kasvoi samaan aikaan 3,5 %.

Kemianteollisuuden liikevaihto seurailee raakaöljyn hintaa, joka on ollut viime aikoina laskusuunnassa. Koronaviruksen aiheuttama Kiinan talouskasvun vaimeneminen ja sairauden leviämiseen liittyvä epävarmuus vaimentavat öljyn kysyntää. Loka-joulukuussa 2019 raakaöljyn (Brent) keskihinta oli 62,4 dollaria barreilta, mikä oli 8 % vuoden takaista vähemmän. Maaliskuun alussa öljyn hinta notkahti voimakkaasti OPEC:in tuotantorajoitusneuvottelujen kariuduttua.

Vienti hienoisessa nousussa

Kemianteollisuuden tavaravienti kasvoi vuoden 2019 lopussa aavistuksen verran. Kemianteollisuuden tavaraviennin arvo oli loka-joulukuussa 3,1 miljardia euroa, mikä oli noin 1 % vuoden takaista enemmän. Koko vuoden 2019 tavaraviennin arvo oli 12,4 miljardia euroa, missä oli nousua 0,7 % edellisvuodesta. Kemianteollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta on 19 %.

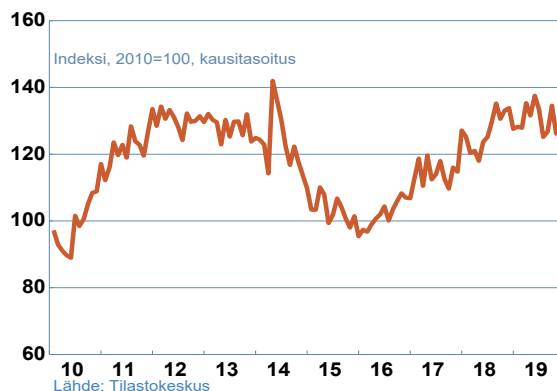
Öljytuotteiden vienti lisääntyi vuoden lopussa

Öljytuotteiden viennin arvo kasvoi loka-joulukuussa hie-
man yli 10 % vuodentakaisesta. Viennin määrä lisääntyi 16 %, mutta hinnat alenivat noin 5 %. Öljytuotteiden osuus on noin 40 % kemianteollisuuden viennistä ja 8 % Suomen koko tavaraviennistä.

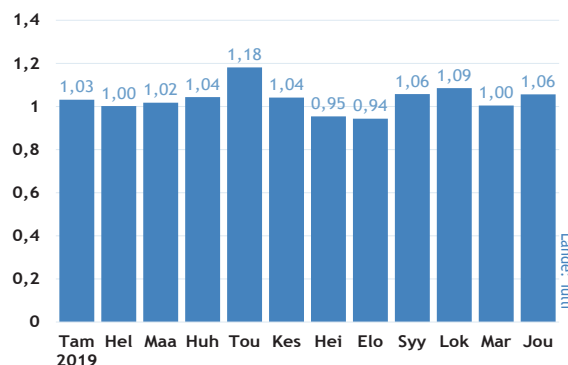
Peruskemian tuotteiden viennin arvo kohosi loka-joulukuussa lähes 3 % vuodentakaisesta. Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo pieneni 8 % ja lääkeviennin arvo väheni samaan aikaan 10 %.

12,4 mrd.
Kemianteollisuuden
tavaravienti 2019

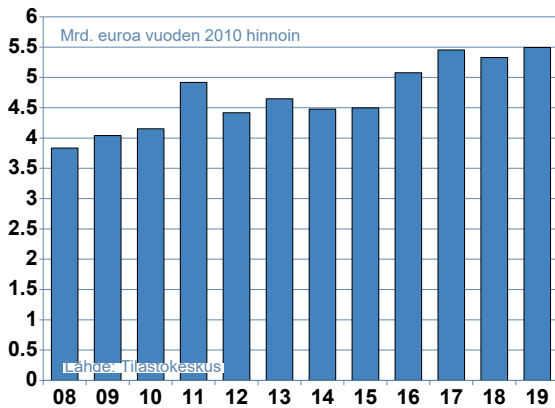
Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tavaravienti, mrd. euroa

Kemianteollisuuden arvonlisäys

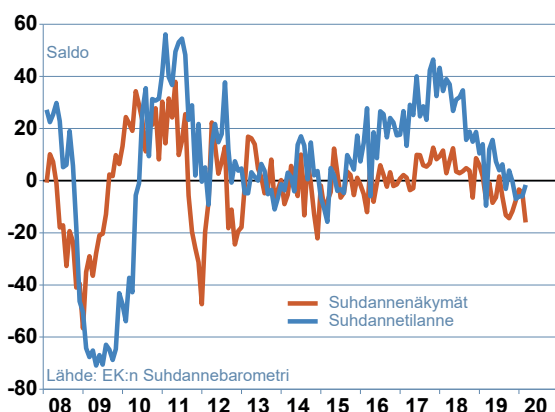

Tuotanto kasvoi vuonna 2019

Kemianteollisuuden tuotantomäärät kasvoivat työpäiväkorjatulla volyymi-indeksillä mitattuna viime vuonna 3,6 % edellisvuodesta. Tuotanto lisääntyi myös loka-joulukuussa noin 4 % vuodentakaiseen verrattuna, vaikka lakkojen vuoksi joulukuun tuotanto jäi 10 % vuoden 2018 joulukuuta vähäisemmäksi.

Tuotantokehitys oli kiinteähintaisella arvonlisäyksellä mitattuna vuonna 2019 noin 3,1 % vuodentakaista runsaampaa. Viimeisen vuosineljänneksen arvonlisäyksen määrä kasvoi vuodentakaisesta noin 10 %. Kemianteollisuus tuotti vuodessa arvonlisäystä käyvin hinnoin mitattuna yhteensä 5,8 mrd. euron edestä. Arvonlisäys koostuu pääosin työvoimakustannuksista, toimintaylijäämästä ja poistoista.

Kemianteollisuuden suhdanteet

Peruskemian tuottajahinnat vakaat

Peruskemian tuotteiden tuottajahinnat pysyivät vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä kolmannen neljänneksen tavoin vuodentakaisissa lukemissa. Kumi- ja muovituotteiden hinnat alenivat noin 1 % vuodentakaisesta. Lääkkeiden hinnat kohosivat loka-joulukuun aikana 2 % vuodentakaisesta. Öljytuotteiden vientihinnat laskivat lähes 5 %.

Suhdanneodotukset vaisuja

Kemianteollisuuden yritysten suhdannetilanne heikkeni viime vuoden lopussa hieman alle normaalin tason ja helmikuussa 2020 tehdyssä suhdannetiedustelussa tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli -2.

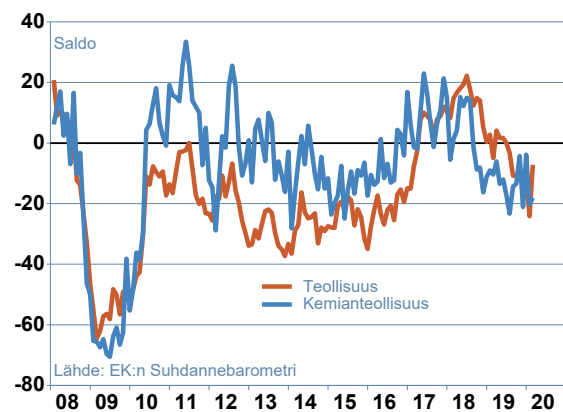
Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat maailmantalouden kasvun hiipumisen ja yleisen epävarmuuden lisääntymisen myötä vaisuja. Suhdannenäkymien saldoluku oli helmikuussa -15.

Kysynnän vaimuus ongelmana puolella alasta

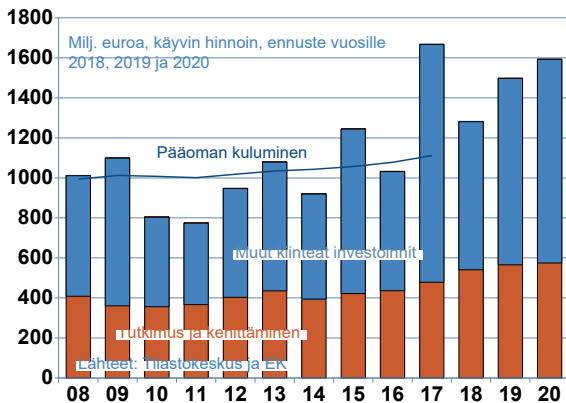
Kysynnän heikkous yleistyi viime vuoden lopulla ja tammi-kuisessa Suhdannebarometrissa 51 % vastaajista arvioi sen rajoittavan tuotantoa. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 4 %:lla alan yrityksistä. Tuotantokapasiteetti oli kokonaan käytössä vain 72 %:lla yrityksistä.

Tilaukirjat ovat viime kuukausina laskeneet selvemmin normaalia alemmalle tasolle, saldoluku helmikuussa -18. Tilaukskertymän huippukohta oli vuoden 2018 alussa sekä koko teollisuudessa että kemianteollisuudessa.

Tilaukskanta normaaliin verrattuna

Kemianteollisuuden investoinnit

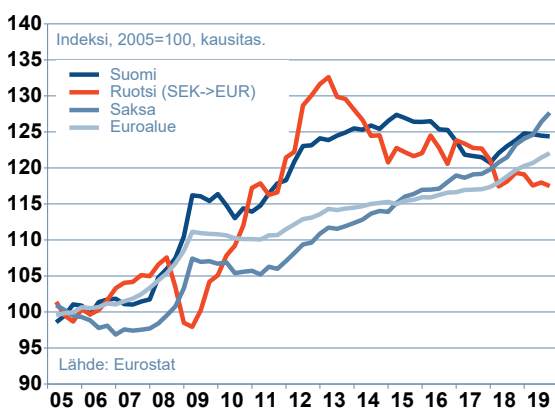
Investointien ennakkoidaan vauhdittuvan

Kemianteollisuuden investoinnit kasvoivat Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n syksyllä tekemän investointitiedustelun mukaan vuonna 2019 selvästi ja kasvu jatkuu myös vuonna 2020. Investointien yhteenlaskettu arvo nousee tiedustelun mukaan kuluvana vuonna lähes 1,6 miljardiin euroon.

Osaaminen ja innovointi ovat alalle ominaista, sillä investoinneista huomattava osa, jopa lähes 600 miljoonaa euroa, liittyy tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Kemianteollisuus on jo pitkän ajan investoinut yli miljardin vuodessa Suomeen ja ala on säilyttänyt koko 2000-luvun pääomatasonsa.

Nimelliset yksikkötyökustannukset, koko talous

Ansiot noin kahden prosentin nousussa

Kemianteollisuuden palkansaajien ansiot kohosivat ansiotasoindeksillä mitattuna vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä 2,1 % vuoden 2018 vastaavasta neljänneksestä. Kaikkien palkansaajien nimellisansiot kohosivat samaan aikaan 2,4 %.

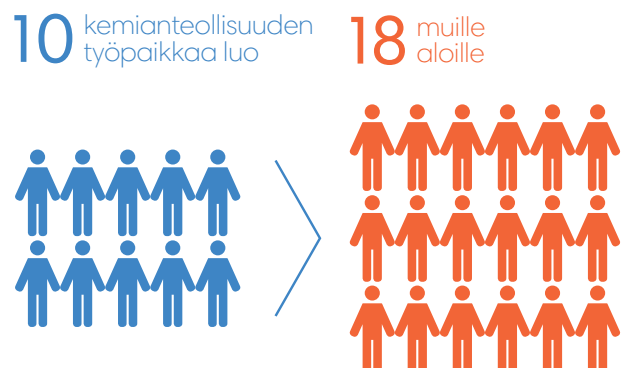
Kemianteollisuuden henkilöstö supistui EK:n Suidannebarometrin mukaan hieman vuoden 2019 lopussa. Henkilöstöä vähennettäneen hivenen myös alkuvuoden aikana.

Vaikea työmarkkinakerros

Kemianteollisuus on saavuttanut meneillään olevalla liittokierroksella neuvottelutuloksen 16:sta sen 19 työehtosopimuksesta. Kierros on ollut erittäin vaikea johtuen ns. kiky-tunteihin liittyneistä erilaisista näkemyksistä. Toimialan tiettyihin yrityksiin kohdistui joulukuussa kolmen päivän lakko, joka prosessiteollisuudessa tarkoittaa useamman viikon tuotannon häiriötä. Lakon arvioidut vahingot yrityksille olivat noin 160 miljoonaa euroa.

Työehtosopimusratkaisut ovat noudattaneet ns. viennin päänavasta. Palkkoja korotetaan 25 kk aikana 3,3 %. Kaikki palkkaratkaisut sisältävät myös ns. yrityskohtaisen erän. Kiky-tuntien tilalle on löydetty joustavia työaikalalleja ja erilaisia rakenteellisia muutoksia. Kiky-tuntien kustannushyöty on säilytetty täysimääräisenä, ja arvio on, että ratkaisut eivät tule heikentämään toimialan yritysten kilpailukykyä. Todellinen kilpailukykyvaikutus nähdään kuitenkin vasta, kun näemme, miten muiden keskeisten kilpailijamaiden yksikkötyökustannukset ja maailmantalous kehittyvät.

Kemianteollisuuden työllisyysvaikutus

Maailmantalous koronan varjossa

Suomen vientiteollisuudelle tärkeän kansainvälisen talouden näkymät ovat koronaviruksen leviämisen myötä lyhyellä aikavälillä poikkeuksellisen epävarmat. Peruskkenaarioiden mukaan epidemia pysyy hallinnassa ja viimeistään kesällä palataan normaaliin olotilaan, jolloin osa menetetyistä tuotannosta saadaan kurottua kiinni. Mutta myöskään heikompia skenaarioita ei voi tässä vaiheessa täysin sulkea pois.

Suomen BKT kasvoi viime vuonna ennakkotietojen mukaan prosenttiin. Lähtökohdat kuluvalle vuodelle ovat huonot sekä sumean vientinäköymän että heikosti sujuneen viime vuoden lopun vuoksi.

EU:n peruskemian tuotanto vähenee

Euroopan peruskemianteollisuuden tuotanto väheni lähes 1,6 % vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä vuodentakaisesta. Myös öljynjalostuksen sekä kumi- ja muovituotteiden tuotantomäärät supistuivat. Lääkkeiden valmistuksen tuotanto lisääntyi sen sijaan lähes 10 %.

EU:n peruskemian yritysten tilauskirjat olivat vuoden alussa selvästi tavanomaista ohuempia ja luottamusindikaattori oli pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella. Yritykset odottavat tuotantomäärien kasvavan lievästi kevään aikana.

Keskeiset ennusteluvut OECD ja OP Ryhmä (maaliskuu 2020)

Vuosimuutos tai taso, %	2019*	2020**	2021**
Maailman BKT	2,9	2,4	3,3
Euroalueen BKT	1,2	0,8	1,2
Suomen BKT	1,0	0,0	0,5
-Tuonti, määrä	2,5	1,3	1,0
-Vienti, määrä	7,1	0,3	0,9
-Investoinnit	-1,1	-1,3	0,2
-Yksityinen kulutus	1,0	0,8	0,8
-Työttömyysaste, %	6,7	6,9	7,0

Työllisyyssasteen nostaminen vaatii ripeitä toimia

Marinin hallituksen tavoite on tasapainottaa julkinen talous vuoteen 2023 mennessä ja nostaa samassa aikataulussa työllisyyssaste 75 %:iin. Toistaiseksi toimet työllisyyssasteen nostamiseksi ovat olleet vaisut. Toimia tarvitaan ripeästi ja ne vaativat paitsi pureutumista rakenteisiin ja kannustinloukkuihin, myös siihen, että ohjelmassa luvattu ”yritysyntävällinen” Suomi toteutuu. Vain näin saadaan syntymään työpaikkoja yksityiselle sektorille. Työlainsäädännön osalta ei ole varaa lisätä jäykkyyksiä esimerkiksi yhteistoimintalain uudistuksen myötä.

Kemia – osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaas- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketeollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maali- ja maaleollisuus

Kemianteollisuuden talouskatsaus on laadittu yhteistyössä EK:n ekonomistien kanssa. Teksti perustuu 10.3.2020 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtaja Susanna Aaltonen
Kemianteollisuus ry
susanna.aaltonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 593 4221

Ekonomisti Jouko Kangasniemi
Elinkeinoelämän keskusliitto
jouko.kangasniemi@ek.fi
Puh 09 4202 2608

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi
Twitter: @kemianteollisuus